

Magyarország Alkotmánybírósága

1015

Budapest

Donáti u. 35-45.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám:	IV/354-0/2014	
Érkezett:	2014 FEBR 24.	
Példány:	1	Kezelőiroda: P-1
Melléklet:	4 db	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A

[REDACTED] képviselőjében eljárva (ügyvédi meghatalmazás P/1. szám alatt csatolva) a következő

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Földforgalmi törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Törvény) 2013. december 15-én hatályba lépett 108. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, és azt semmisítse meg.

Kérelmem anyagi jogi jogalapja a Magyarország Alaptörvényének B) cikk (1) bekezdése (jogállamiság elve), az M) cikk (1) bekezdése és a XII. cikk (1) bekezdése (szabad munkavállaláshoz és vállalkozáshoz való jog), valamint a XIII. cikk (1) bekezdése (tulajdonhoz való jog).

Kérelmemet a személyesen érintett Indítványozó nevében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja, valamint Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 26. § (2) bekezdése alapján terjesztem elő.

Az Indítványozó személyes érintettségét igazolja, hogy az Indítványozó 1995 és 2000 között megszerezte összesen 272,33 hektárnyi földterület - jellemzően kb. 0,5-2 hektár területű termőföldek - haszonélvezeti jogát. Az egyes szerződésekben kikötött haszonélvezeti jog időtartama 50 volt. A Kérelmező mezőgazdasági tevékenységet folytató magyar gazdasági társaság. Az Országgyűlés által meghozott Törvény Átmeneti rendelkezései között szereplő 108. § (1) bekezdése értelmében az Indítványozó haszonélvezeti joga a törvény erejénél fogva 2014. május 1-jén megszűnik. A jogszabályváltozás nyomán az Indítványozónak a megművelt termőföldhöz kapcsolódó haszonélvezete megsemmisül.

A személyes érintettségre vonatkozó dokumentumokat **P/2.** szám alatt csatoltam.

A jogsérelem az Indítványozóra közvetlenül a Törvény rá való alkalmazásával fog bekövetkezni, bírói út közbejötté nélkül, mely ellen nincs mód jogorvoslatot igénybe venni.

Az Indítványozó jogséreleme az alkotmányjogi panasz benyújtásának pillanatában még nem következett be, ugyanakkor a kihirdetett és hatályba lépett normaszöveg alapján ez 2014. május 1-jén elkerülhetetlenül bekövetkezik. Álláspontom szerint a jogállamiság elvével összeegyeztethetetlen volna, ha jelen helyzetben az alkotmányjogi panasz benyújtását el kellene halasztani a konkrét jogsérelem megvalósulásáig. Az alkotmányjogi panasz célját tekintve valódi jogvédelmet kell, hogy nyújtson.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §), ugyanis az a tulajdontól való megfosztás mindenfajta kártalanítás nélkül. Ennek alkotmányos megengedhetőségéről álláspontom szerint a t. Alkotmánybíróságnak feltétlenül döntenie kell.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 52. § (5) bekezdése értelmében az Indítványozó kéri adatai zártan kezelését.

Tekintettel a közeljövőben bekövetkező jogsértés elkerülhetetlenségére, kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy az Indítványozó panaszát sürgősséggel tárgyalja.

I. Alkalmazandó jogszabályok

a) Alaptörvény

B) cikk

„(1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

(2) Magyarország államformája köztársaság.

(3) A közhatalom forrása a nép.

(4) A nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja.”

M) cikk

„(1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.”

P) cikk

„(1) A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

(2) A termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása (1) bekezdés szerinti célok eléréséhez szükséges korlátait és feltételeit, valamint az integrált mezőgazdasági termelésszervezésre és a családi gazdaságokra, továbbá más mezőgazdasági üzemekre vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

I. cikk

„(...)

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme

érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

XII. cikk

„(1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”

XIII. cikk

„(1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

24. cikk

„(...)

(2) Az Alkotmánybíróság (...)

c) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját,

(...)”

b) Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény

„26. § (1) Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán

a) az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és

b) jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

(2) Az (1) bekezdéstől eltérően, az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha

a) az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és

b) nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.”

(...)

„41. § (1) Ha az Alkotmánybíróság a 24-26. § szerinti eljárásában a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti.

(...)”

„45. § (1) A megsemmisített jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés az Alkotmánybíróság megsemmisítéséről szóló határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon hatályát veszti, és e naptól nem alkalmazható, a kihirdetett, de hatályba nem lépett jogszabály pedig nem lép hatályba.

(...)

(3) A jogszabály megsemmisítése - a (6) bekezdésben foglalt eset kivételével - nem érinti a határozat közzététele napján vagy azt megelőzően létrejött jogviszonyokat, és a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket.

(4) Az Alkotmánybíróság az (1)-(3) bekezdésben meghatározottaktól eltérően is meghatározhatja az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabály hatályon kívül helyezését, illetve a megsemmisített jogszabály általános vagy egyedi ügyekben történő alkalmazhatatlanságát, ha ezt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja.

(...)”

c) A Földforgalmi törvénnyel (A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény) összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény („Törvény”)

"108. § (1) A 2014. április 30-án fennálló, határozatlan időre vagy 2014. április 30-a után lejáró, határozott időtartamra nem közeli hozzátartozók között szerződéssel alapított hasznélvezeti jog 2014. május 1-jén a törvény erejénél fogva megszűnik."

II. Tényállás

1. Az Indítványozó jogelődje 1995 és 2000 között megszerezte összesen 272,33 hektárnyi földterület - jellemzően kb. 0,5-2 hektár területű termőföldek - hasznélvezeti jogát. Az egyes szerződésekben kikötött hasznélvezeti jog időtartama 50 volt (a dokumentációt a P/2 számú melléklet tartalmazza). A Kérelmező mezőgazdasági tevékenységet folytató magyar gazdasági társaság.

2. Az Országgyűlés által meghozott Törvény idézett rendelkezés értelmében az Indítványozó 2014. május 1-jén elveszíti az ingatlanjain fennálló, holtig tartó hasznélvezeti jogát. A Törvény semmilyen kompenzációt nem nyújt a hasznélvezet elvesztéséért, illetőleg semmilyen jogi eljárás nem létezik Magyarországon, mellyel a hasznélvezet megszűnését meg lehetne akadályozni.

III. A nemzetközi sztenderdekre való hivatkozás és a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat felhasználhatósága

3. A t. Alkotmánybíróság kimondta, hogy „Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek

mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése.” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]; korábban: 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41]}

4. A fenti határozat alapján jelen ügy szempontjából releváns, a már hatályon kívül helyezett Alkotmány tartalmilag azonos szakaszai kapcsán kidolgozott alkotmánybírói gyakorlatot felhasználom és hivatkozom, feltételezve, hogy a t. Alkotmánybírói gyakorlatok korábbi gyakorlata jelen ügy eldöntésére is zsinórmértékül fog szolgálni. Teszem ezt különös tekintettel arra, hogy a jelen ügyben szereplő tulajdontól való megfosztás tényállása tekintetében szó szerinti megegyezés van a korábbi Alkotmány és a jelenleg hatályos Alaptörvény között.

5. Előjáróban a nemzetközi sztenderdekkel kapcsolatban – különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezményére (a továbbiakban: Egyezmény) – rámutatok arra, hogy az Egyezményt a hozzá kapcsolódó joggyakorlattal együtt az Alkotmánybírói és a rendes bíróságok is számos alkalommal figyelembe vették jogalkalmazói tevékenységük során. Mi több, az Alkotmánybírói és a rendes bíróságok nem pusztán figyelembe veszik, hanem egyfajta kötelező minimum sztenderdként tekintenek a strasbourgi gyakorlatra, mely alá a magyar jogvédelmi szint semmi szín alá nem mehet. Ebben a körben az Alkotmánybírói *expressis verbis* kimondta, hogy egyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (mint például az Egyezmény). Ezekben az esetekben az Alkotmánybírói (és a rendes bíróságok) által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Bíróság által kibontott) jogvédelem szintje.

6. A *pacta sunt servanda* elvéből [Alaptörvény Q. cikk (2)-(3) bekezdés] következően tehát az Alkotmánybírói és a rendes bíróságoknak akkor is követnie kell a strasbourgi joggyakorlatot, az abban meghatározott alapjogvédelmi szintet, ha saját megelőző, „precedens-határozataiból” ez kényszerűen nem következne (1718/B/2010. AB határozat). Minthogy a jelen beadványban hivatkozott alapjogok –, a tulajdonhoz való jog, a jogállamiság elve - védelme hasonló módon szerepel mind az Egyezményben, mind az Alaptörvényben, tisztelettel kérem, hogy az idézett strasbourgi gyakorlatra figyelemmel is hozza meg a t.

Alkotmánybíróság a döntését. A fentiekén túl a strasbourgi joggyakorlatot azért is figyelembe kell vennie a t. Alkotmánybíróságnak, ugyanis az nem pusztán egy nemzetközi szerződés – az Egyezmény a magyar jog szerves része. Az Egyezményt ugyanis az 1993. évi XXXI. törvény közvetlenül inkorporálta a magyar jogrendszerbe, így az abban foglalt jogok közvetlenül alkalmazhatók és alkalmazandók a magyar rendes bíróságok eljárásában, hasonlóan bármely más törvényhez. Minthogy azonban az Egyezményben foglalt egyes jogok tartalmát elsődlegesen a Bíróság bontja ki, így értelemszerűen annak esetjogát is figyelembe kell venni jelen eljárásban az ítélet meghozatalakor.

7. A t. Alkotmánybíróság ezt külön is megerősítette a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatában, ahol kimondta, hogy abban az esetben, ha egy adott hazai jogszabály azonos tartalmú az Egyezményben, vagy annak valamelyik kiegészítő jegyzőkönyvében foglalt joggal, vagy ha e jog biztosítására irányuló kötelezettség teljesítését szolgálja, az Alaptörvény Q) cikkéből az is következik, hogy az Alkotmánybíróságnak tartózkodnia kell az adott jogszabály (vagy jogszabályi rendelkezés) olyan értelmezésétől, amelynek elkerülhetetlen következménye a vállalt nemzetközi jogi kötelezettség megsértése és Magyarország sorozatos elmarasztalása lenne a Bíróság előtt.

8. Hangsúlyozom ugyanakkor, hogy a strasbourgi esetjogra történő hivatkozásaim nem értékelhetők egy olyan indítványnak, mely „jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására” irányulna.

IV. A jogszabályból fakadó alaptörvény-ellenesség okai

A Bíróság esetjoga

9. A Bíróság gyakorlata értelmében a haszonélvezet, mint vagyoni értékű jog, „tulajdonnak” (*possession*) minősül és így élvezi az Egyezmény védelmét.

10. A Bíróság állandó esetjoga, hogy minden tulajdonjog korlátozásnak „legitim célt” kell szolgálnia, „jogszerűnek” kell lennie, és a jogkorlátozásnak az elérendő céllal arányban

kell állnia. A Bíróság esetjoga szerint a közérdek fogalma tág, abba tehát mint legitim törvényhozói cél beleférhet egy tulajdonkorlátozó jogszabály indoklásából kitűnő társadalmi cél.

11. A Bíróság állandó gyakorlata, hogy a „jogszerűség” fogalma az összes egyezményes jog tekintetében érvényesülő előírás (*Rekvényi v. Hungary, Grand Chamber judgment, no. 25390/04, 20 May 1999, § 59, Korbély v. Hungary, Grand Chamber judgment, no. 9174/02, § 70, 19 September 2008*). A jogszerűség fogalmába egyfelől beletartozik az, hogy a jogkorlátozásra formai szempontból a nemzeti jog előírásai szerint kerüljön sor. Másfelől, a jogkorlátozás alapjául szolgáló jogszabályra un. tartalmi, illetőleg minőségi követelmények is vonatkoznak, mint: előreláthatóság és általánosságban véve az önkényességtől való mentesség (*Rekvényi, 59. pont*). A Bíróság gyakorlata értelmében (*Kovács v. Hungary (no. 19325/09., 20 December 2011)*) a hazai jog előírásaival ellentétes jogkorlátozás nem tekinthető olyannak, mint ami „törvényben meghatározott” (*Kovács, § 20.*).

12. A Bíróság állandó gyakorlata értelmében a tulajdon békés élvezetébe történő beavatkozásnak – így természetesen a tulajdontól való megfosztásnak is – olyannak kell lennie, mely „tisztességes egyensúlyt” teremt a közérdek és az egyén alapvető jogai védelmére vonatkozó elvárások között. Így különösen egy ésszerű arányossági kapcsolatnak kell lennie az alkalmazott eszközök és az elérni kívánt cél között, amennyiben tulajdontól való megfosztásról beszélünk (*Scordino v. Italy, no. 6813/97, § 93, 29 March 2006.*)

13. A Bíróság elismerte, hogy az Államok a tulajdonhoz való korlátozása kapcsán széles mérlegelési szabadsággal rendelkeznek abban a tekintetben, hogy mik az elérni kívánt célok, és hogy azokat hogyan ériék el (*Chassagnou and Others v. France [GC], nos. 25088/94, 28331/95 és 28443/95, § 75, ECHR 1999-III, és Herrmann v. Germany [GC], no. 9300/07, § 74, 26 June 2012*).

14. A Bíróság ugyanakkor azt is leszögezte, hogy a kártalanítás nagyon fontos tényező az arányosság valamint annak megítélésékor, hogy a Indítványozónek nem kellett-e aránytalan terhet magára vennie a tulajdonjogának korlátozásával. A Bíróság állandó gyakorlata szerint a tulajdontól való megfosztás a tulajdon értékéhez ésszerűen viszonyuló kártalanítás nélkül általában az Egyezmény sérelmére vezet (lásd: *Former King of Greece and Others v. Greece*

[GC] (*just satisfaction*), no. 25701/94, § 78, 28 November 2002; valamint, *mutatis mutandis*, *Papachelas v. Greece* [GC], no. 31423/96, § 48, ECHR 1999-II; és *Efstathiou and Michailidis & Co. Motel Amerika v. Greece*, no. 55794/00, § 26, ECHR 2003-IX).

15. A Bíróság azt is leszögezte, hogy amennyiben valakinek a tulajdonát kisajátítják, kell lennie egy olyan jogi eljárásnak, ami biztosítja a kisajátítás következményeinek - ideértve a kártalanítás a tulajdon valós értékével megegyező mértékét is – értékelését, és a kisajátítással kapcsolatos egyéb kérdések rendezését (lásd: *Efstathiou and Michailidis & Co. Motel Amerika*, fentebb idézve, § 29.).

16. A Bíróság azt is hangsúlyozta, hogy kisajátítás esetén a kártalanítás teljes hiánya viszont csak nagyon különleges körülmények között indokolható csak (lásd: *Former King of Greece and Others v. Greece* [GC] (*just satisfaction*), no. 25701/94, § 89, 28 November 2002).

Az Alkotmánybíróság gyakorlata

17. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése deklarálja a tulajdonhoz való jogot. Az AB klasszikus megfogalmazásában: „Az Alkotmány a tulajdonjogot mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti védelemben. Az alkotmányos védelemnek úgy kell követnie a tulajdon társadalmi szerepének változását, hogy közben ugyanezt a védelmi feladatot elláthassa.” 64/1993. (XII. 22.) AB-határozat.

18. A testület következetes gyakorlata, hogy a tulajdonjog védelme tágabb kört ölel föl, mint a polgári jogi védelem. Az alkotmányos tulajdonvédelem kiterjed minden olyan jogosítványra, amely a jogosult jogi pozícióját meghatározza [17/1992. (III. 30.) AB határozat, 40/1997. (VII. 1.) AB határozat]. Egy korai határozatában az AB ezt így fogalmazta meg: „Az Alkotmánybíróság elvi élel mutat rá arra, hogy az Alkotmány 13. § (1) bekezdése nemcsak a tulajdonjog, hanem az azzal összefüggő minden vagyoni jog biztosítására vonatkozik.” 17/1992. (III.30.) AB-határozat. Így az alkotmányos tulajdonvédelem magában foglalja a tulajdonjog részjogosítványait, más vagyoni értékű jogosultságokat, például a hasznélvezethez való jogot.

19. A tulajdonhoz való jog nem korlátlan és korlátozhatatlan. Az alapjogként védett tulajdonjog tartalmát annak köz- és magánjogi korlátaival együtt kell értékelni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától. Erre is utal a tulajdonhoz való joghoz kapcsolódó azon alaptörvényi mondat („*A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.*” - Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés), amely a korábbi Alkotmányhoz képest új elem a tulajdonjog alkotmányos megfogalmazásában.

20. A tulajdonnak az állam által történő korlátozása kapcsán az Alkotmánybíróság a korlátozás céljával és arányosságával kapcsolatos megfontolásokat vizsgálta több határozatában. A 64/1993. (XII. 22) AB-határozat szerint „*Az állami beavatkozás alkotmányossága megítélésének súlypontja, az alkotmánybírósági értékelés voltaképpeni tere a cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése lett.*” Ugyanakkor míg az AB a szükségesség tekintetében korábban elegendőnek ítélte a közérdekre való hivatkozás indokoltságát vizsgálni, illetőleg elfogadta a közérdek absztrakt tartalmát, a bíróság gyakorlatában változás figyelhető meg. Két újabb határozat szerint: „*A közérdek alapján történő tulajdonkorlátozásnál az Alkotmánybíróság nem tekinti elégséges alapnak, hogy a jogszabály általánosságban hivatkozik a korlátozást szükségessé tevő közérdekre [...]. A közérdeket jogszabályban úgy kell meghatározni, hogy konkrét ügyben a közérdekből történő korlátozás szükségességét bíróság ellenőrizhesse.*” (42/2006. (X.5.) „*A »közérdek miatt fennálló szükségesség« fennállásának bizonyítása a normaalkotó, ... felelőssége.*” 50/2007. (VII.10.)

21. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a közérdek követelményének a hagyományos értelemben vett közhasznú és közcélú korlátozásokon túl olyan korlátozások is megfelelhetnek, amelyek közvetve oldanak meg társadalmi problémákat [ld. fent hivatkozott 64/1993. (XII.22.) AB határozat]. Az arányosság kérdésével több határozatában is foglalkozott az Alkotmánybíróság [pl. 7/2006. (II.22.) AB határozat, ABH 2006, 181., 13/1998. (IV.30.) AB határozat, ABH 1998, 429, 435., 3/2000. (II.25.) AB határozat, ABH 2000, 38.]. Ezekből arra a következtetésre lehet jutni, hogy a tulajdonkorlátozás arányossága olyan vizsgálat, amely alapvetően a konkrét eset körülményeitől függ, teret engedve a kazuisztikának.

22. Jelen ügyben a tulajdonkorlátozás legsúlyosabb típusáról, a tulajdontól való megfosztásról van szó. Az Indítványozó 2014. május 1-jén a törvény erejénél fogva elveszíti a fentebbiekből adódóan alkotmányjogi értelemben tulajdonát képező haszonélvezetét. Mint korábban szó volt róla (lásd a 4. bekezdés fentebb), az Alaptörvény és a korábbi Alkotmány kisajátításra vonatkozó szövege szó szerinti egyezést mutat. Azaz egy ilyen megfosztásra törvényben szabályozott módon, közérdekből, de ebben az esetben is csak kivételesen kerülhet sor, továbbá azonnali, feltétlen és teljes kártalanítás mellett. (7/2006. (II. 22. AB határozat).

23. A kártalanítással kapcsolatban kerül előtérbe (jelen esetben) a tulajdonjog elvonása arányosságának kérdése. A kisajátítással kapcsolatos kártalanításnál az Alkotmánybíróság a hangsúlyt az értékgarancia érvényesülésére teszi. (64/1993. (XII.22.) AB határozat, 50/2004. (XII.6.) AB határozat). Az állam értékgaranciát vállal az elvont tulajdonért cserébe, azaz kötelezettsége keletkezik az elvett tulajdon késedelem nélküli és azzal azonos értékű képviselő helyettesítésére. Ezért alkotmányellenes a tulajdon azonnali, teljes és feltétlen kártalanítás nélküli elvonása (21/1990. (X.4.) AB határozat.)

24. Az Indítványozó helyzetében fontos tényező, hogy elvett tulajdonának kedvezményezettje nem az állam, hanem egy másik magánszemély, a termőföld tulajdonosa. Ezzel kapcsolatban az alkotmánybírósági gyakorlat többször leszögezte, hogy a rendszerváltozás utáni társadalmi-gazdasági változások nyomán átalakult a kisajátítás jogintézménye, elsősorban a közérdekűség tartalmának átalakulásával. A közérdekű célokat ugyanis ma már nem kizárólag állami tulajdonú szervek/társaságok végzik. Így a tulajdonelvonás/kisajátítás esetlegesen magánszemélyek érdekében is történhet.

25. Ugyancsak fontos szempont a kisajátítás jogintézményénél a tulajdonnal együtt járó társadalmi felelősség dimenziójában megfogalmazható közérdekűség, amely esetben a kormányzati cselekvés a közjó, illetve egy társadalmi cél megvalósítása érdekében élhet a tulajdontól való megfosztás eszközével. *„Különösen érintik a [z egyre gyakoribbá váló] korlátozások az ingatlantulajdont, ahol a klasszikus kisajátítás „közérdekűségének” tartalmát*

adó közhasznúság vagy közcélúság is megváltozik abban az értelemben, hogy a tulajdonkorlátozás vagy a tulajdonelvonás gyakran közvetlenül más magánszemélyek javára szól (és csak a társadalmi problémák megoldása által a „köz” javára) – mint pl. a városrendezés, földreformok, bérlővédelem sok esetében.” 64/1993. (XII.22.) AB határozat.

26. Megállapítható tehát, hogy az alkotmánybíróági gyakorlat egyfelől a kisajátítás fogalmi körében értékeli a tulajdontól való megfosztás olyan eseteit is, ahol az állam egy harmadik fél érdekében él a tulajdonelvétele eszközével, másként fogalmazva az ilyen esetekre a kisajátítás alkotmányos garanciáit követeli meg. Másfelől egy ilyen jogalkotói lépés esetén az alkotmányos kisajátítás elengedhetetlen feltétele a közérdek egyértelmű rögzítése, és a teljes, azonnali és feltétlen kártalanítás.

A fentebbi elvek alkalmazása jelen ügyre

- Közérdek

27. A Törvény indokolása semmilyen érvet nem tartalmaz az összes termőföld-ingatlanon fennálló összes haszonélvezet egy tollvonással való megszüntetésére. A Törvény hivatalos indokolása mindösszesen megismétli a Törvény szövegét. Mindezért álláspontom szerint nincs olyan legitim cél vagy közérdek, melyet az Indítványozó haszonélvezeti jogának megszüntetése szolgálna. Azzal, hogy a jogalkotó a tulajdontól való megfosztást megvalósító jogszabály indoklásában hallgat a közérdekről, a kisajátítás egy fontos alkotmányos feltétele hiányzik.

28. Magyarországon – nem egyedülként az Európa Tanács tagállamai közül – a termőföld kérdése mindig is politikailag érzékeny téma volt. Heves vita folyt és folyik arról, hogy ki tulajdonolhat termőföldet, ki végezhet termelőtevékenységet a termőföldön, kell-e korlátozni külföldieket, vagy bármely más csoportot abban, hogy magyar termőföldet megszerezhessenek stb. A termőföld-kérdés kapcsán az is számos alkalommal felmerült, hogy a termőföldekkel kapcsolatba „súlyos visszaélések” történtek, szóltak hírek

„földmutyiról”, termőföld külföldieknek történő „illegális” átjátszásáról stb.

29. Jelen beadványnak nem tárgya a fenti kérdések megoldása vagy taglalása. Jelen beadvány Indítványozója szerződéssel 50 évre haszonélvezetbe vett termőföldeket. A polgári jogi tranzakciók mindenben megfeleltek a hazai jogszabályoknak, teljesen legális voltak. Az esetleges visszaélésekhez az Indítványozónak semmi köze, azért őt súlytani, alapvető jogait korlátozni nem lehet.

- Arányosság

30. Mint szó volt róla, a tulajdontól való megfosztásra kivételesen, és csak teljes kártalanítás mellett kerülhet sor. Magyarországon jelenleg nincsen kivételes helyzet (mező)gazdasági értelemben sem, így nemhogy nyomós, hanem valós indokok sem álltak az Indítványozót ért jogsérelem-okozás mögött.

31. Az Indítványozónak nem áll módjában azt megállapítani, hogy köttettek-e Magyarországon olyan, termőföldre vonatkozó haszonélvezeti szerződések, melyek esetlegesen jogszerűtlenek voltak. Az Indítványozó ebben a körben felhívja a figyelmet arra - feltéve, de nem megengedve, hogy ilyen jogszerűtlen szerződések léteznek -, hogy a jogszabályba ütköző szerződések a Polgári Törvénykönyv értelmében semmisek, azokat adott esetben bíróság előtt sikerrel meg lehet támadni.

32. Az esetlegesen közérdeket szolgáló állami intézkedés – a haszonélvezeti jogok megszüntetése kártalanítás nélkül – így viszont olyanokra is fűnyírószerűen lesújt, akik teljesen jogszerűen kötöttek haszonélvezeti szerződéseket. Közéjük tartozik az Indítványozó is. Ez a módszer – válogatás nélkül, mindenkire kiterjedően jogszabályt alkotni azzal a céllal, hogy az összes potenciális jogsértő „megbűnhődjön” – egy jogállamban elfogadhatatlan. Egy analógiával élve: az emberölés büntetendő, de csak ezért nem vezetünk be statáriális bíraskodást. Egy adott esetben akceptálható közcél nem lehet jogszerűtlen eszközökkel megvalósítani, ez a jogállamiság lényege.

33. Összefoglalva: az Indítványozót megfosztották tulajdonától úgy, hogy annak semmilyen nyilvános és racionális indoka nem volt. Az Indítványozó a tulajdona elvesztéséért semmilyen kártalanításban nem részesült. Az Indítványozónak tehát eltúlzott terhet kellett viselnie, mely teher – jogsértés – az elérni kívánt céllal nyilvánvalóan aránytalan volt.

V. Kérelem

Összegezve a fentebb részletesen kifejtett indokaimat, a megtámadott jogszabály előírás sérti:

- az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jogot, mert az Indítványozó haszonélvezeti jogát (amely mind a hazai, mind a nemzetközi joggyakorlat tükrében tulajdonjogi védelmet élvez) jogszerűtlenül, aránytalanul és kártérítés nélkül korlátozza;

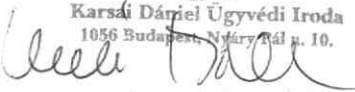
Tisztelt Alkotmánybíróság, a beadványban részletesen kifejtett indokok alapján kérem a 2013. évi CCXII. törvény 108. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és visszamenőleges hatályú megsemmisítését.

Tekintettel a közeljövőben bekövetkező jogsértés elkerülhetetlenségére, kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy az Indítványozó panaszát sürgősséggel tárgyalja.

Budapest, 2014. február 19.

Tisztelettel,

Az Indítványozó képviselőjében:

dr. Karsai Dániel
ügyvéd
Karsai Dániel Ügyvédi Iroda
1056 Budapest, Nefelejcs utca 10.

dr. Karsai Dániel András
ügyvéd